

Pr Liisa-Ly Pakosta
Justiits- ja digiminister
Justiits- ja Digiministeerium
Suur-Ameerika 1
10122 TALLINN

Teie 15.07.2026 nr 8-1/5391-1

Meie 29.07.2026 nr 5.1-1/129-1

Arvamus “Nõuded elektromagnetilisele kiirgusele ja raadioside piiramisele” määruse muutmise eelnõu kohta

Eesti Infotehnoloogia ja Telekommunikatsiooni liit (ITL) tänab kaasamise eest Majandus- ja kommunikatsiooniministri 21. septembri 2005. a määruse nr 109 “Nõuded elektromagnetilisele kiirgusele ja raadioside piiramisele” muutmise määruse eelnõu (edaspidi: eelnõu) menetlusse. Olles eelnõu ja selle seletuskirjaga tutvunud on meil järgnevad tähelepanekud.

1. Seaduse ja määruse kooskõla küsimus

1.1 Eelnõu muudetak §3 lõige 4 (ja ka selle kehtiv redaktsioon) ei ole täielikult kooskõlas Elektroonilise side seadusega (edaspidi: ESS).

Eelnõu § 4 lõige 3 kohaselt: “(4) Raadioside piiramine peab võimalikult vähe häirima raadiosidet väljaspool järgmisi piirkondi: ...”. Samas ESS § 23 lg 1 sätestab väga selgelt: Raadiohäired ja nende kõrvaldamine lõikes 1:

“(1) Raadiohäirete tekitamine on keelatud, välja arvatud käesoleva seaduse §-s 115 sätestatud juhtudel ja korras.”

ESS § 115 määratleb ammendavalt territooriumid ja õhuruumid, kus raadioside piiramine on lubatud. Seadus ei näe ette üldist õigust tekitada häiringuid väljaspool nimetatud alasid. Kuna määrus on seadusest madalama õigusjõuga õigusakt, ei saa määrusega laiendada seaduses sätestatud raadioside piiramise õiguse territoriaalset ulatust ega saa ka määrusega vähendada ESS § 23 ja § 115 alusel kehtivaid piiranguid.

Praktiliselt tähendab see, et kui riigikaitseobjektidel kasutatav raadioside piiraja mõjutab ka väljaspool objekti asuvaid raadioside seadmeid sh. mobiilside tugijaamu või kasutajate seadmeid, **siis toimub raadioside piiramine ja häirimine seaduses lubatud ala väliselt.**

ESS §115 lõige 1 aga ei anna enamikel (täpsemalt järgnevas tabelis) raadioside avaliku korra ja riigi julgeoleku tagamiseks piiramise juhtudel õigust piirata (st. tekitada raadiohäireid) seda **väljaspool punktides 1-7 nimetatud territooriumit.**

§115 (1) Raadiosidet on lubatud piirata avaliku korra ja riigi julgeoleku tagamiseks järgmistel juhtudel		
§115(1)	Territoorium/ala	Õhuruum
1) kaitseväl – riigikaitse objektis tähtsust omava objekti territooriumil	Ainult territooriumil	
2) vanglal – vangla territooriumil	Ainult territooriumil	
2 ¹) Politsei- ja Piirivalveametil – politsei poolt valvataval objektil ja selle vahetu läheduse kohal olevas õhuruumis	Objektil	Objekti vahetu läheduse kohal olevas õhuruumis
4) sisejulgeolekut tagaval asutusel – kõrgendatud turvameetmeid nõudva sündmuse julgestamiseks selle toimumise piirkonnas	Ainult sündmuse toimumise piirkonnas	
5) sisejulgeolekut tagaval asutusel – plahvatuse tõkestamiseks võimaliku plahvatuse piirkonnas	Ainult võimaliku plahvatuse piirkonnas	
6) julgeolekuasutusel – mehitamata õhusõidukist lähtuva ohu tõrjumiseks julgeolekuasutuste seaduses sätestatud alusel ja korras. § 34 ⁹ . Mehitamata õhusõiduki lendu sekkumine Julgeolekuasutus võib julgeolekuasutuse valdust või	julgeolekuasutuse territooriumil	selle vahetu läheduse kohal olevas õhuruumis

teenistujaid ähvardava vahetu olulise või kõrgendatud ohu tõrjumiseks julgeolekuasutuse territooriumi ja selle vahetu läheduse kohal olevas õhuruumis mehitamata õhusõiduki lendu sekkuda, sealhulgas sundida seda maanduma või suunata või takistada selle liikumist		
7) turvatöötajal ja turvajuhil – mehitamata õhusõidukist lähtuva ohu tõrjumiseks sellisel turvaobjektil ja selle vahetu läheduse kohal olevas õhuruumis, mis on riigikaitseseaduse alusel määratud alaliseks või ajutiseks riigikaitseobjektiks, ja kui raadioside piiramise vajadus tuleneb riigikaitseaduse § 85 lõike 1 punktis 2 nimetatud riigikaitseobjekti turvaplaanist ning turvaettevõttele või riigikaitseobjekti omanikule või valdajale on väljastatud sagedusluba, turvategevuse seaduses sätestatud alusel ja korras.	Turvaobjektil	selle vahetu läheduse kohal olevas õhuruumis

Eelnevast tulenevalt leiame, et **puudub õiguslik alus** ministri määrusega leevendada selget seadusest tulenevat kohustust mitte tekitada raadiohäireid väljaspool ESS §115 määratletud territooriumit või õhuruumi.

1.2 Eelnõus on terminoloogiline erinevus võrreldes ESS-i §115-ga

- Eelnõuga muudetava § 3 lõike 4 sõnastuses: selle vahetu ümbruse kohal olev õhuruum
- ESS § 115 sõnastuses: selle vahetu läheduse kohal olevas õhuruumis

Õigusliku selguse huvides tuleb kasutada seadusega identset terminoloogiat, vältimaks erinevaid tõlgendusi raadioside piiramise lubatud ulatuse osas.

Eelneva analüüsi põhjal saab järeldada, et kui raadioside piiraja mõju ulatub väljapoole territooriumi, kus raadioside piiramine on seadusega lubatud, muutub seadme kasutaja vastutus teistele raadiosüsteemidele põhjustatud häiringute eest sisuliselt ebaselgeks. Seda ka juhul, kui raadioside piirajat kasutatakse kehtiva sagedusloa alusel.

Ettepanekud:

- a) Luua ESS-is õiguslik volitusnorm sätestamaks teiseses õigusaktis millised on kriteeriumid mille kohaselt saab lugeda väljatugevust teistele raadioseadmetele häireid mitte tekitavaks ja lubatavaks. On arusaadav, et füüsika reeglite kohaselt on vaja, et ala või territooriumi perimeetril oleks väljatugevus piisav mõjutamiseks mehitamata lennuvahendi raadiovastuvõtjat ja see väljatugevus langeb (lõpuks nulli) ikkagi väljaspool seda territooriumit või ala.
- b) Täiendada eelnõud uue paragrahviga:
§ X Tehnilised nõuded raadioside piiramisele
 - (1) Raadioside piiraja kasutamisel ei tohi väljaspool lubatud kasutusala põhjustada kahjulikku häiret teistele raadiosüsteemidele.
 - (2) Lubatud kasutusala piiril ja sellest väljaspool ei tohi raadioside piiraja tekitatud raadiosagedusliku välja tugevus ületada käesoleva määruse lisas sätestatud piirväärtusi.
 - (3) Raadioside piiraja paigutamisel tuleb arvestada ohutuskaugusi, antenni suunda, maastikku ja muid raadiosagedusliku leviku tingimusi selliselt, et oleks tagatud lõigetes 1 ja 2 sätestatud nõuete täitmine.
- c) Viia määruse terminoloogia kooskõlla ESS § 115 sõnastusega.

2. Mõju sidevõrkudele ja elutähtsatele teenustele

Eelnõu seletuskirjas puudub analüüs mõjude kohta raadioside kasutajatele ja mobiilside teenuse osutajatele.

Eelnõu seletuskirjas on: „*Raadioside piiramise õiguse laiendamise mõjud on esitatud korrakaitseseaduse muutmise ja sellest tulenevalt teiste seaduste muutmise seaduse (mehitamata sõidukite seire ja tõrje rollijaotus) mõjude osas.*” Nimetatud õigusaktide seletuskirjades ja ka antud eelnõu seletuskirjas puudub analüüs ja selgitus mida tegelikult tähendab eelnõu § 3 lõikes 4 toodud nõue: „*Raadioside piiramine peab võimalikult vähe häirima raadiosidet väljaspool järgmisi piirkondi: ...*”. Leiame, et nõue „peab võimalikult vähe häirima” ei sätesta sisuliselt mitte mingeid nõudeid raadioside piiramisele või selleks kasutatavatele seadmetele.

ITL hinnangul ei sisalda ei viidatud seletuskiri ega käesoleva eelnõu seletuskiri piisavat analüüsi mõju kohta:

- avalikele mobiilsidevõrkudele;
- elektroonilise side teenustele;

- elutähtsate teenuste toimimiseks kasutatavatele sideühendustele;
- elektroonilise side võrkude toimepidevusele.

Samuti, kuigi tegu on tehniliste nõuetega siis seletuskiri ei anna selgust:

- milliste tehniliste kriteeriumide alusel nõude täitmist hinnatakse;
- millised häiringud on lubatud ja millised mitte;
- kes hindab nõude täitmist;
- milline on järelevalve kord.

Näiteks ei ole võimalik aru saada:

- kas lubatav on raadioside katkemine väljaspool kaitstavat ala 50 meetri ulatuses;
- kas lubatav on mõju näiteks 200 meetri ulatuses;
- milline on lubatava mõju korral väljatugevus väljaspool määratletud ala või territooriumit;
- kas lubatav on üksnes üksikute sageduste või laiaribaline mõjutamine.

Praktikas võivad raadioside piiramiseks kasutatavad seadmed mõjutada muu hulgas:

- hädaolukorra teavituste (EE-ALARM kanalid) toimimist ja teadete edastamist;
- valve- ja turvasüsteemide tööd;
- kaugloetavaid mõõtesüsteeme;
- elutähtsa teenuse osutajate kriitilise taristu juhtimis- ja jälgimissüsteeme;
- sideettevõtjate võrgu juhtimis- ja hooldussüsteeme.

Seletuskirjast ei nähtu, et nimetatud mõjusid oleks hinnatud. Siinjuures erilist tähelepanu vajab asjaolu, et raadioside piiramise seadmeid hakatakse rakendama eelkõige drooniohu tõrjumiseks olukordades, mis võivad aset leida asustatud piirkondades või linnakeskkonnas. Sellisel juhul võivad võimalikud kõrvalmõjud ulatuda oluliselt väljapoole ala, kus raadioside piiramine on seadusega lubatud.

ITL hinnangul ei ole eelnõus olev nõue: ***“Raadioside piiramine peab võimalikult vähe häirima raadiosidet”*** piisavalt määratletud ega selge. Objektiivsete kriteeriumide puudumisel ei ole võimalik hinnata ei nõude täitmist ega selle üle järelevalvet teostada. Seetõttu **teeme ettepaneku seletuskirja vastavalt täiendada.**

3. Mõju mobiilsidevõrkudele ja teenustele

Eelnõu seletuskiri ei käsitle mõju elektroonilise side võrkude töökindlusele ega sideettevõtjate võrkudele olukorras, kus raadioside piiramine toimub avalikus ruumis või asustatud piirkonnas. Palume analüüsida, **kas ja millistel tingimustel võib raadioside piiramine mõjutada avalike elektroonilise side teenuste osutamist ning kuidas selliseid mõjusid ennetatakse.**

Kuigi raadioside piiramise seadmeid kasutatakse julgeoleku eesmärgil, siis analüüsimata ja hindamata on jäetud nende olulised kõrvalmõjud, mis mõjutavad elutähtsaid teenuseid, mis teenindavad nii eraisikuid kui ka kriitilist taristut. Näiteks kui riigikaitse objekti territooriumil kasutatakse raadioside piiramise seadet, mille mõju ulatub ka väljapoole objekti territooriumi, võib see mõjutada väljaspool objekti paiknevaid mobiilside tugijaamu, lõppkasutajate seadmeid või muid raadiosüsteeme.

Veelgi enam on oluline mõju hinnang olukorras, kus drooniohu tõrjumiseks kasutatakse raadioside piirajat tiheda asustusega piirkonnas või linnakeskkonnas, kus raadioside piiramisest mõjutatud ala ja mõjutatud isikuid on oluliselt rohkem, kuna mõju ulatub ka väljapoole kaitstavat objekti. Sellisel juhul võivad häiringud mõjutada avalikke mobiilside teenuseid ning teenuste tarbijaid, sh isikute võimalust kasutada telefoni- või andmesideteenuseid väljaspool ala, kus raadioside piiramine on seadusega lubatud. Eelnõu ega seletuskiri ei selgita, kuidas selliseid olukordi välditakse või hinnatakse.

Ettepanek: lisada määruse seletuskirja eraldi peatükk mõjude kohta mobiilsidevõrkudele ja elutähtsatele teenustele, sh hädaolukorra teavitustele.

Loodame, et leiate võimaluse arvestada meie tagasisidega ning täiendada eelnõud vastavalt meie ettepanekutele. See aitaks tagada nii raadioside piiramise seadmete kasutamise võimalike mõjude parema mõistetavuse kui ka selgemad ja üheselt tõlgendatavad nõuded neid seadmeid kasutavatele ametiisikutele.

Lugupidamisega

/allkirjastatud digitaalselt/

Doris Põld
Tegevjuht

Jüri Jõema, jyri.joema@itl.ee
Kadri Pungas, kadri.pungas@itl.ee